

Trawy zimozielone i półzimozielone

(text: M. Surowiński, photo: A. Surowińska)

Zima w naszym klimacie to loteria. Dlatego trudno mówić o absolutnej zimozieloności traw – lepiej o półzimozieloności – do porządnych mrozów. Okres ten, nazwijmy go „przejściowym”, obejmuje końcówkę października, listopad i połowę grudnia oraz wczesną zimę, kiedy śnieg raczej prószy a nie „wali”.

Carex secta

Schyłek jesieni nie jest zbyt efektowny – wszędzie

buro, ponuro i zwykle pada. Większość traw jest już w płowej kolorystyce a plamy świeżej zieleni kontrastują z nimi wnosząc budujące objawy życia.

Aż żal, że są tak nieliczne, raczej niewysokie, o bardziej lub mniej skórzastych liściach. Grupa ta obejmują w zasadzie trochę niedużych turzyc, kostrzew i kosmatek oraz jednego olbrzyma – trawę pampasową. Do tego dochodzą oczywiście bambusy w dużej liczbie.

W okresach niższych temperatur i dużej insolacji słonecznej, rośliny nieprzykryte przez śnieg zwykle przemarzają lub wysychają. W takim wypadku trzeba je traktować jak pozostałe trawy i przycinać wiosną. Nie zalecam jednak pośpiechu z tym zabiegiem – lepiej poczekać na młody przyrost i zobaczyć czy liście (lub ich części) są rzeczywiście martwe. W okresach, kiedy zima „odpuszcza” warto podlać je obficie.

Przegląd gatunków i odmian:

Turzyce (*Carex sp.*)

Warte uwzględnienia są m.in. wszystkie te, które wymieniłem w artykule o paskowanych trawach:

- **Carex oshimensis 'Evergold'**
- **Carex conica 'Snowline'**
- odmiany **Carex morrowii**
- **Carex brunnea 'Variegata'**
- **Carex ornithopoda 'Variegata'** (turzyca ptasie łapki)
- **Carex dolichostachya 'Kaga Nishiki'** ('Gold Fountains')
- **Carex firma 'Variegata'** (turzyca tęga)
- **Carex flacca 'Bias'** (turzyca sina)

Ta ostatnia zagościła u mnie w tym roku - jest mniej ekspansywna od gatunku i ma jednostronnie obrzeżone na żółto liście.

Następna grupa turzyc to nowozelandzkie, którym też poświęciłem osobny tekst. To hit ostatnich lat. Zwracają uwagę kolorowym ulistnieniem w odcieniach pomarańcza, czerwieni i brązu. Ciekawe, mniej znane to odmiany **Carex comans - 'Greyassina'** w brązowo-szarej tonacji i **'Didou'** w oliwkowo-brązowej kolorystyce.

Carex ornithopoda 'Variegata'

Carex comans

Zielonolistnych turzyc (zaliczam tutaj także te z niebieskim czy szarym poblaskiem) jest kilkanaście. Większe to **Carex pendula** (turzyca zwisła) i **Carex trifida**. Generalnie podobne, tyle, że ta druga może być wrażliwsza.

Mają kolorowe odmiany ('Moonraker', 'Rehoku Sunrise'). Zwłaszcza ta druga jest warta grzechu, ale czy będzie zimowała w gruncie?

Carex trifida

Kolejne, ale niższe to:

- **Carex pseudocyperus** (turzyca ciborowata)
- **Carex sylvatica** (turzyca leśna)
- **Carex tumulicola**
- **Carex secalina** (turzyca żytowata)
- **Carex caryophyllea 'The Beatles'** (turzyca wiosenna)
- **Carex digitata** (turzyca palczasta)
- **Carex glaucoidea**
- **Carex plantaginea** (turzyca szerokolistna)
- **Carex umbrosa** (turzyca cienista)
- **Carex flacca** (turzyca sina)
- **Carex firma** (turzyca tęga)

Carex firma

Zielone trawy to mój „konik” – chciałbym zwrócić Waszą uwagę także na mniej znaną a uroczą **Carex humilis** (turzyca niska) o włosowatych liściach czy krótkolistną, dywanową **Carex hispida**.

Chionochloa rubra – przypomina turzyce nowozelandzkie, ale jest znacznie większa. To nowość i niestety, może mieć problemy z zimowaniem.

Chionochloa rubra

Uncinia rubra (i inne z tego rodzaju). Czerwonawe cacko. Aż szkoda, że zimozieloność jak i przeżywalność naszych zim jest mierna. Generalnie to roślina do pojemnika lub do corocznego wykopywania.

Sity (Juncus sp.)

Rośliny niedoceniane.

Jakoś kojarzą się tylko z wodą i są sadzone właściwie wyłącznie w oczkach lub w ich najbliższym sąsiedztwie, a w dodatku w ilościach śladowych. Szkoda, bo ich jeżowaty pokrój i okazalsze rozmiary niż kostrzew, predysponują je do odgrywania większej roli w ogrodach. Zwłaszcza, że nieźle sobie radzą w glebie o przeciętnej wilgotności.

Juncus inflexus

Zwłaszcza gatunki krajowe zasługują na uwagę:

Juncus conglomeratus (sit skupiony)

Juncus effusus (sit rozpięzchły)

Juncus inflexus (sit siny)

Ten ostatni jest w niebieskawej kolorystyce. W podobnym odcieniu jest północnoamerykański **Juncus patens 'Carman's Gray'**. Ładny, ale wrażliwszy od poprzedniego.

Lubię oglądać zapuszczone łąki z gdzieś niegdzie wystającymi grupami sporych jeży – to właśnie sity!

Kilka lat temu zakładałem ogród. Po paru latach dostałem zaproszenie do odwiedzenia właścicieli, chcieli kupić także jakieś trawy. Ku mojemu zdumieniu pierwszą rośliną na liście pożądanych był nasz zwykły sit rozpięzchły, którego nie sadziłem tylko przywędrował wraz z ziemią i rozrósł się w tworząc okazałą kępę. Niestety ta roślina w sprzedaży była kompletnie nieosiągalna. Wspominam tę historyjkę aby po raz kolejny podkreślić, że mamy nasze, naturalne, piękne rośliny.

Trzeba je tylko wypromować!

Scirpoides holoschoenus (hołoszeń główkowaty) – na pierwszy rzut oka zbliżony do sitów. Dopiero przy bliższym obejrzeniu zauważyć można rynienkowate wcięcia na liściach. Roślina praktycznie nie znana, choć przecież atrakcyjna.

Kosmatki (Luzula sp.)

Niskie, odporne, ładne. Chętnie sadzony i wielce ozdobny gatunek to np. **Luzula nivea** (kosmatka śnieżna), znana zwłaszcza ze swoich białych kwiatostanów. Odmiana '**Schattenkind**' wyróżnia się liśćmi w żywozielonej kolorystyce podkreślonymi delikatnymi białawymi włoskami. Jest o nich już osobny **artykuł** więc zapraszam do zapoznania się z tą grupą.

Luzula pilosa 'Igel'

Kostrzewy (Festuca sp.)

Powinny zagościć w każdym ogrodzie. W tej grupie są rośliny nie tylko niewielkie. Mniej znane są te większe – warto zaryzykować z **Festuca mairei** (kostrzewa Maiera) czy **Festuca scariosa**. Ich jeżowaty pokrój zostaje szczególnie podkreślony białą kołderką. Nie będę się rozpisywał bo jest już o nich osobny **tekst**.

Festuca glauca 'Intense Blue'

Koeleria glauca (Strzęplica sina) – pokrojem podobna do kostrzew czy śmiełków, o szarzielonej kolorystyce. Bardzo odporna, o minimalnych wymaganiach co do gleby i wilgotności. Polecam zwłaszcza małą odmianę - '**Minima**'.

Corynephorus canescens (Szcotliha siwa) – podobna do kostrzew, tyle, że bardziej żywotna. Idealnie okrągły jeżyk.

Helictotrichon sempervirens (Owies wieczniezielony) – średniowysoka roślina o jeżowatej prezencji, złamanej w trakcie kwitnienia zwieszającymi się kwiatostanami. Popularna, więc już nie trzeba rozpisywać się o jej walorach.

Helictotrichon sempervirens

Seslerie (Sesleria sp.)

Wcześnie kwitną, szybko rosną a do tego bardzo odporne. Pomijane, a szkoda. Jeśli nawet sporadycznie pojawi się jakaś pojedyncza kępa, to najczęściej jest to któryś z gatunków atrakcyjnych wiosną. Na uznanie oczekuje np. kwitnąca od lata do mrozów **Sesleria argentea**. Polecam lekturę osobnego tekstu.

Sesleria sp.

Śmiałki (Deschampsia sp.)

Dla mnie to podstawowe rośliny kompozycji trawiastych. Zwłaszcza nastroszone odmiany śmiałka darniowego (**Deschampsia caespitosa**) szybko rosnące i wczesnie rozpoczynające wegetację. Poświęciłem im oddzielne **opracowanie** – zachęcam do bliższego zapoznania się z tematem.

Briza media (drzączka średnia) i jej pasowane odmiany ('Russels' i 'Zilber Zebra') mają ulistnienie dość odporne. Przynajmniej do większych mrozów zdecydowanie zdobią a nie szpecą na rabatach.

Milium effusum 'Aureum' (prosownica rozpięchła) – generalnie najatrakcyjniejsza wiosną, ale i o tej porze roku wygląda całkiem całkiem.

Agrostis stolonifera (mietlica rozłogowa) Sprzedawana wyłącznie w wiszących pojemnikach sugerujących wykorzystanie na balkonach czy tarasach. Dodałbym np. wysadzanie przy murach z odą czy kaskadach, gdzie jej wiszące pędy zostaną odpowiednio wyeksponowane.

Stipa calamagrostis (ostnica trzcinnikowata) – rewelacyjna roślina. Powinna znaleźć się w każdym ogrodzie. Wcześnie odbija po zimie, kwitnie od czerwca do mrozów, odporna na suszę i ubogie warunki glebowe. Na dodatek bardzo długo zielona... Niedoceniana – a szkoda!

Poa chaixii (wiechlina Chaixa) – kolejna krajowa trawa o ładnym pokroju. Dość długo zielona. Niestety, w ogrodach prawie niespotykana...

Poa chaixii

Holcus mollis 'Variegatus' (kłosówka miękka) – odporna poducha, szybko przyrastająca. O dziwo nie daje się mrozom!

Cortaderia selloana (trawa pampasowa) - Jedna z najpiękniejszych traw. Obiekt westchnień wielu posiadaczy ogrodów. Bardzo trudna do utrzymania w naszym klimacie. Wymaga specjalnego zabezpieczenia. Ja swoje kilka odmian trzymam w pojemnikach. Nie mam ich wiele – zaledwie 5 ('Pumila', 'Splendit Star', 'Silver Star', 'Cool Ice', 'Icalma'), więc mieszczą się jeszcze w domu.

Ampelodesmos mauritanicus - wizualnie przypomina pożądane pampasówki. Piękna. W fazie testów – prawdopodobnie tak samo wrażliwa jak poprzedniczka.

Stipa gigantea (ostnica olbrzymia) – w naszym klimacie to nie olbrzym ale ulistnienie ma długo odporne. Może mieć jednak niekiedy problemy z przetrwaniem zimy.

Stipa calamagrostis

Bambusy

Coraz popularniejsze rośliny w naszym kraju. Z zimozielonością jest różnie. Zdecydowanie najodporniejsze są 2 gatunki: **Fargesia nitida** i **Fargesia murielae** (i ich odmiany). Przy przeciętnej zimie tracą może ze 30 % ulistnienia. Inne - jak dość

znane **Phyllostachys sp.** zazwyczaj po tygodniu mrozów dochodzących do -20°C, tracą 80 % ulistnienia. Różnica jest widoczna...

Najodporniejszy z nich to **Phyllostachys bissetii** o zielonych liściach i zielonych łodygach. Ciekawe są niektóre paskowane odmiany małych **Pleioblastus sp.**, które z racji niskiego wzrostu są zazwyczaj przykryte przez śnieg i dlatego nieźle zimują. Tyle o bambusach – to temat pogłębiony w odrębnym **tekście**.

Fargesia sp.

Rok w dobrze zaprojektowanym ogrodzie nie powinien trwać kwietnia do października. Później też powinno być ładnie. Wzięcie pod uwagę powyższych propozycji rozciągnie o kolejne miesiące urok najbliższego otoczenia. Pozwoli też w łagodny sposób przejść w zdecydowanie białe klimaty, o których można poczytać w **artykule** „Zimowe piękno traw”.

Szczegółowych, usystematyzowanych informacji o gatunkach i odmianach traw wspomnianych w opracowaniu proszę szukać w **encyklopedii traw ozdobnych**.

Na **forum o trawach** warto szukać rozwiązania różnorodnych wątpliwości związanych ich uprawą (i nie tylko...).